

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(۳۰۶)

بانکداری اسلامی (۲)

بانکداری مرکزی اسلامی و سیاست‌گذاری پولی و ارزی

مؤلفان

سیدعباس موسویان

حسین میثمی

پاییز ۱۳۹۶

فهرست اجمالی

گفتار اول	۱
فصل ۱: جایگاه، اهداف، و وظایف بانک مرکزی و تحلیل آنها از منظر اقتصاد اسلامی	۳
فصل ۲: بازار پول در بانکداری متعارف و امکان‌سنجی تشکیل بازار پول در چهارچوب اقتصاد اسلامی	۳۷
فصل ۳: موضوع‌شناسی نقش نرخ بهره در سیاست‌گذاری پولی متعارف و ارائه نرخ سود به‌عنوان جایگزین	۶۳
گفتار دوم	۸۵
فصل ۴: آسیب‌شناسی تجربه استفاده از ابزارهای اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی در دیگر کشورها	۸۷
فصل ۵: آسیب‌شناسی تجربه ایران در استفاده از ابزارهای اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی	۱۱۱
گفتار سوم	۱۳۱
فصل ۶: عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی ابزارهای اسلامی جایگزین	۱۳۳
فصل ۷: سپرده‌گذاری ذخایر مازاد بانک‌ها نزد بانک مرکزی در بانکداری متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین	۱۵۷
فصل ۸: پنجره تنزیل و دریچه‌های اعتباری بانک مرکزی در بانکداری متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین	۱۹۳
فصل ۹: بازار بین‌بانکی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی ابزارهای اسلامی جایگزین	۲۱۱
فصل ۱۰: ماهیت و کاربرد اسناد خزانه در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی مدل‌های عملیاتی اسناد خزانه اسلامی	۲۳۳
گفتار چهارم	۲۶۵
فصل ۱۱: ماهیت و کاربرد اوراق بهادار ارزی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین	۲۶۷
فصل ۱۲: ماهیت و کاربرد ابزارهای مشتقه ارزی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین	۲۹۱
گفتار پنجم	۳۱۳
فصل ۱۳: خلق پول بانک مرکزی و شبکه بانکی در بانکداری مرکزی متعارف و تحلیل آن از منظر اقتصاد اسلامی	۳۱۵
فصل ۱۴: تورم در نظام‌های پولی جدید و تحلیل جبران کاهش ارزش پول از منظر اسلامی	۳۳۵
فصل ۱۵: سازوکار هدایت نرخ بهره سیاستی در بانکداری مرکزی متعارف و تحلیل آن از منظر اقتصاد اسلامی	۳۵۵
فصل ۱۶: اتحاد مالکیت در چهارچوب اسلامی و دلالت‌های آن در بازارهای پول و سرمایه	۳۷۵
فصل ۱۷: تحلیل قوانین مرتبط با بانک مرکزی در نظام حقوقی کشور و ارائه پیشنهادها برای اصلاحی	۴۰۵
فصل ۱۸: نتیجه‌گیری، توصیه‌های سیاستی و چشم‌انداز تحقیقات آینده	۴۲۵
نمایه	۴۲۵

فهرست تفصیلی

پیشگفتار	۱
مقدمه نویسندگان	۱
گفتار اول	۱
فصل ۱: جایگاه، اهداف، و وظایف بانک مرکزی و تحلیل آنها از منظر اقتصاد اسلامی	۳
۱-۱ مقدمه	۷
۱-۲ بانک مرکزی در نظام پولی و بانکی متعارف	۷
۱-۲-۱ تعریف بانک مرکزی و بانکداری مرکزی	۸
۱-۲-۲ اهداف بانک مرکزی	۸
۱-۲-۳ وظایف و مسئولیت‌های بانک مرکزی	۱۰
۱-۳ تحلیل اهداف و وظایف بانک مرکزی از منظر اسلامی	۱۸
۱-۳-۱ عقلایی و مشروع بودن وجود نهاد بانک مرکزی در نظام اقتصادی اسلام	۱۸
۱-۳-۲ جواز تعیین هدف توسط بانک مرکزی	۱۸
۱-۳-۳ جواز تعیین کنترل تورم به‌عنوان هدف اصلی سیاست‌گذار پولی	۱۹
۱-۳-۴ جواز خلق پول پر قدرت توسط بانک مرکزی	۲۲
۱-۳-۵ جواز استفاده از قواعد نظری توسط بانک مرکزی	۲۳
۱-۳-۶ جواز ایجاد ثبات مالی و راهبری نظام‌های پرداخت برای حفظ حقوق مالکیت عموم مردم	۲۴
۱-۳-۷ شفافیت و پاسخ‌گویی سیاست‌گذار پولی به‌عنوان امور عقلایی و مشروع	۲۴
۱-۳-۸ نظارت شرعی مکمل نظارت بانکی متعارف	۲۵
۱-۳-۹ بانک مرکزی به‌عنوان بانکداری دولت	۲۵
۱-۳-۱۰ مشروعیت‌نداشتن استفاده از برخی ابزارها و شیوه‌های اجرایی متعارف در چهارچوب اسلامی	۲۶
۴-۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۲۶
منابع	۲۸
پرسش‌های فصل	۳۱
فصل ۲: بازار پول در بانکداری متعارف و امکان‌سنجی تشکیل بازار پول در چهارچوب اقتصاد اسلامی	۳۳
۲-۱ مقدمه	۳۷
۲-۲ بازار پول در نظام بانکی متعارف	۳۷
۲-۲-۱ تعریف	۳۸
۲-۲-۲ ماهیت بازار پول در سطح خرد و کلان اقتصاد	۳۸
۲-۲-۳ کارکردها	۴۰
۲-۲-۴ تفاوت بازار پول با بازار بدهی و بازار سرمایه	۴۰
۲-۲-۵ بخش‌های اصلی بازار پول: شبکه بانکی و بازار بین‌بانکی	۴۲
۲-۲-۶ ویژگی‌های اقتصادی ابزارهای بازار پول	۴۳
۳-۲ بازار پول اسلامی	۴۵
۱-۳-۲ امکان تشکیل بازار پول اسلامی	۴۵

۵۰.....	۲-۳-۲ بازار پول اسلامی در سطح خرد و کلان اقتصاد.....
۵۱.....	۳-۳-۲ تفاوت‌های بازار پول اسلامی و بازار پول متعارف.....
۵۲.....	۴-۳-۲ نقد برخی دیدگاه‌ها در نفي وجود بازار پول در اسلام.....
۵۶.....	۵-۳-۲ تجارب کشورهای اسلامی در تشکیل بازار پول اسلامی.....
۵۸.....	۴-۲ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۶۰.....	منابع.....
۶۲.....	پرسش‌های فصل.....
۶۳.....	فصل ۳: موضوع‌شناسی نقش نرخ بهره در سیاست‌گذاری پولی متعارف و ارائهٔ نرخ سود به‌عنوان جایگزین.....
۶۷.....	۱-۳ مقدمه.....
۶۷.....	۲-۳ کارکرد نرخ بهره به‌عنوان هدف عملیاتی سیاست‌گذار پولی در بانکداری مرکزی نوین.....
۶۸.....	۲-۲-۳ هدف سیاست‌گذار پولی.....
۶۸.....	۲-۲-۳ قاعده‌محوربودن سیاست پولی.....
۶۹.....	۳-۲-۳ لنگر اسمی و جایگاه آن در سیاست پولی.....
۷۰.....	۴-۲-۳ لنگر تورم (هدف‌گذاری تورمی) و اهمیت آن.....
۷۱.....	۵-۲-۳ سازوکار اعمال سیاست پولی و نقش نرخ بهره.....
۷۳.....	۳-۳ موضوع‌شناسی ربا در سیاست‌گذاری پولی نوین.....
۷۴.....	۴-۳ دیدگاه تجویز قرض با بهره برای سیاست‌گذاری پولی و نقد آن.....
۷۸.....	۵-۳ کارکرد نرخ سود به‌عنوان هدف عملیاتی سیاست‌گذار پولی در بانکداری مرکزی اسلامی.....
۷۹.....	۶-۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۸۱.....	منابع.....
۸۳.....	پرسش‌های فصل.....
۸۵.....	گفتار دوم.....
۸۷.....	فصل ۴: آسیب‌شناسی تجربهٔ استفاده از ابزارهای اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی در دیگر کشورها.....
۹۱.....	۱-۴ مقدمه.....
۹۱.....	۲-۴ تجارب کشورها در طراحی ابزارهای اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی.....
۹۲.....	۱-۲-۴ مالزی.....
۹۸.....	۲-۲-۴ سودان.....
۱۰۳.....	۳-۲-۴ بحرین.....
۱۰۶.....	۳-۴ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۰۷.....	منابع.....
۱۰۹.....	پرسش‌های فصل.....
۱۱۱.....	فصل ۵: آسیب‌شناسی تجربهٔ ایران در استفاده از ابزارهای اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی.....
۱۱۵.....	۱-۵ مقدمه.....
۱۱۵.....	۲-۵ ابزارهای سیاست‌گذاری پولی در ایران.....
۱۱۶.....	۱-۲-۵ اوراق مشارکت بانک مرکزی.....

۱۱۹.....	شبهه ربای قرضی
۱۲۲.....	۲-۲-۵ تسهیلات قاعده‌مند بانک مرکزی
۱۲۵.....	۳-۲-۵ دیگر ابزارها
۱۲۷.....	۳-۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۲۹.....	منابع
۱۳۰.....	پرسش‌های فصل
۱۳۱.....	گفتار سوم
۱۳۳.....	فصل ۶: عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی ابزارهای اسلامی جایگزین
۱۳۷.....	۱-۶ مقدمه
۱۳۸.....	۲-۶ موضوع‌شناسی عملیات بازار باز متعارف
۱۳۸.....	۱-۲-۶ تعریف
۱۳۸.....	۲-۲-۶ کارکرد
۱۳۹.....	۳-۲-۶ تسهیلات قاعده‌مند، بستر اجرای عملیات بازار باز
۱۴۰.....	۴-۲-۶ مشخصه‌های اوراق مورد استفاده برای عملیات بازار باز
۱۴۲.....	۳-۶ عملیات بازار باز و عملیات شبه‌بازار باز
۱۴۳.....	۴-۶ تحلیل الگوی متعارف عملیات بازار باز از منظر فقهی
۱۴۳.....	۵-۶ طراحی اوراق بهادار اسلامی (صکوک) برای عملیات بازار باز
۱۴۵.....	۱-۵-۶ انواع صکوک دولتی برای عملیات بازار باز
۱۵۰.....	۲-۵-۶ انواع صکوک بانک مرکزی برای عملیات شبه‌بازار باز
۱۵۳.....	۶-۶ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۵۴.....	منابع
۱۵۶.....	پرسش‌های فصل
۱۵۷.....	فصل ۷: سپرده‌گذاری ذخایر مازاد بانک‌ها نزد بانک مرکزی در بانکداری متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین
۱۶۱.....	۱-۷ مقدمه
۱۶۲.....	۲-۷ موضوع‌شناسی الگوی متعارف سپرده‌پذیری بانک مرکزی
۱۶۳.....	۱-۲-۷ نظریه
۱۶۵.....	۲-۲-۷ تجربه
۱۶۷.....	۳-۷ تحلیل الگوی متعارف سپرده‌پذیری بانک مرکزی از منظر فقهی
۱۶۹.....	۴-۷ طراحی شیوه‌های منطبق با شریعت برای سپرده‌پذیری بانک مرکزی
۱۶۹.....	۱-۴-۷ سپرده‌پذیری بر اساس وکالت عام
۱۷۰.....	۲-۴-۷ سپرده‌پذیری بر اساس وکالت خاص: ایجاد خط اعتباری برای بانک یا طرحی خاص
۱۷۱.....	۳-۴-۷ تنزیل اسناد تجاری بانک مرکزی نزد بانک‌ها (بیع دین)
۱۷۲.....	۴-۴-۷ فروش و اجاره دوباره اسناد دارایی‌های قابل اجاره دولت یا بانک مرکزی
۱۷۸.....	۵-۴-۷ فروش و بازخرید اسناد و اوراق بانک مرکزی (قرارداد ربوی اسلامی)
۱۸۲.....	۵-۷ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۸۴.....	منابع

۱۸۶.....	پرسش‌های فصل
۱۸۷.....	ضمیمه ۱: تحلیل فقهی چالش بیع‌العینه در قرارداد رپوی اسلامی
۱۸۹.....	ضمیمه ۲: استفتاء از دفتر رهبری در موضوع رپوی اسلامی
۱۹۰.....	ضمیمه ۳: استفتاء از حضرت آیت‌الله تسخیری در موضوع رپوی اسلامی
۱۹۱.....	ضمیمه ۴: استفتاء از دفتر رهبری در موضوع بیع نقد و اجاره دوباره دارایی‌ها
۱۹۲.....	ضمیمه ۵: استفتاء از حضرت آیت‌الله تسخیری در موضوع بیع نقد و اجاره دوباره دارایی‌ها
۱۹۳	فصل ۸: پنجره تنزیل و دریچه‌های اعتباری بانک مرکزی در بانکداری متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین
۱۹۷.....	۱-۸ مقدمه
۱۹۹.....	۲-۸ موضوع‌شناسی الگوی متعارف پنجره تنزیل و دریچه‌های اعتباری بانک مرکزی
۱۹۹.....	۱-۲-۸ نظریه
۲۰۰.....	۲-۲-۸ تجربه
۲۰۱.....	۳-۸ تحلیل الگوی متعارف پنجره تنزیل و دریچه‌های اعتباری بانک مرکزی از منظر فقهی
۲۰۲.....	۴-۸ طراحی شیوه‌های منطبق با شریعت برای تسهیلات بانک مرکزی
۲۰۲.....	۱-۴-۸ ارائه خط اعتباری به بانک یا طرحی خاص توسط بانک مرکزی
۲۰۳.....	۲-۴-۸ تنزیل اسناد تجاری بانک‌ها نزد بانک مرکزی (بیع دین)
۲۰۴.....	۳-۴-۸ خرید و اجاره دوباره اسناد دارایی‌های قابل اجاره بانک‌ها توسط بانک مرکزی
۲۰۵.....	۴-۴-۸ خریدوفروش دوباره اسناد و اوراق بانک‌ها توسط بانک مرکزی (قرارداد رپوی اسلامی)
۲۰۶.....	۵-۸ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۰۸.....	منابع
۲۱۰.....	پرسش‌های فصل
۲۱۱	فصل ۹: بازار بین‌بانکی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی ابزارهای اسلامی جایگزین
۲۱۵.....	۱-۹ مقدمه
۲۱۶.....	۲-۹ ماهیت و کارکردهای بازار بین‌بانکی در بانکداری متعارف
۲۱۸.....	۳-۹ نقش بانک مرکزی در بازار بین‌بانکی
۲۱۸.....	۱-۳-۹ هدایت نرخ سود بازار در راستای اهداف سیاستی
۲۱۹.....	۲-۳-۹ کشف و اعلام نرخ سود مرجع بازار در راستای تشکیل منحنی بازده
۲۲۰.....	۳-۳-۹ مقررات‌گذاری و نظارت بر کلیه معاملات و فعالیت‌های اعضای بازار
۲۲۰.....	۴-۳-۹ راه‌اندازی و مدیریت زیرساخت‌های بازار بین‌بانکی
۲۲۱.....	۴-۹ بازار بین‌بانکی ریالی در ایران
۲۲۴.....	۵-۹ طراحی ابزارهای اسلامی برای تعمیق بازار بین‌بانکی کشور
۲۲۴.....	۱-۵-۹ گواهی سپرده عام و خاص
۲۲۵.....	۲-۵-۹ فروش اسناد خزانه اسلامی و دیگر انواع صکوک بدهی دولت
۲۲۵.....	۳-۵-۹ بیع نقد و اجاره دوباره اسناد دارایی‌های قابل اجاره
۲۲۶.....	۴-۵-۹ خریدوفروش دوباره اسناد و اوراق (قرارداد رپوی اسلامی)
۲۲۷.....	۵-۵-۹ تشکیل صندوق‌های مشترک سرمایه‌گذاری بازار پول
۲۲۸.....	۶-۹ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

منابع	۲۳۰
پرسش‌های فصل	۲۳۱
فصل ۱۰: ماهیت و کاربرد اسناد خزانه در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی مدل‌های عملیاتی اسناد خزانه اسلامی	۲۳۳
۱-۱۰ مقدمه	۲۳۷
۲-۱۰ ماهیت و کاربرد اسناد خزانه در بانکداری مرکزی متعارف	۲۳۷
۳-۱۰ تحلیل فقهی الگوی متعارف اسناد خزانه	۲۳۹
۱-۳-۱۰ بیع دین به دین	۲۳۹
۲-۳-۱۰ بیع دین به غیردین	۲۴۰
۳-۳-۱۰ تنزیل دین	۲۴۱
۴-۳-۱۰ بیع دین در حقوق ایران	۲۴۱
۵-۳-۱۰ اسناد خزانه متعارف به مثابه مصداق اوراق قرضه	۲۴۲
۴-۱۰ اتحاد مالکیت و تأثیر آن در مبادلات اسناد خزانه	۲۴۲
۵-۱۰ طراحی مدل‌های عملیاتی اسناد خزانه اسلامی	۲۴۵
۱-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به پیمانکاران برای پروژه‌های خاتمه‌یافته	۲۴۶
۲-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به پیمانکاران برای پروژه‌های در حال انجام‌دادن	۲۴۷
۳-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به بانک‌های خصوصی	۲۴۸
۴-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به بانک‌های دولتی با عمده منابع دولتی (بانک‌های توسعه صادرات و صنعت و معدن)	۲۵۰
۵-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به بانک‌های دولتی با عمده منابع غیردولتی (بانک‌های ملی، سپه، کشاورزی، و مسکن)	۲۵۱
۶-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به بانک مرکزی	۲۵۲
۷-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی روی بدهی‌های دولت به نهادهای عمومی غیردولتی (سازمان بازنشستگی، تأمین اجتماعی، و شهرداری‌ها)	۲۵۳
۸-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی برای تأمین وجوه نقد برای دولت	۲۵۳
۹-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی برای تأمین کالاها و خدمات موردنیاز دولت	۲۵۴
۱۰-۵-۱۰ انتشار اسناد خزانه اسلامی برای نقدکردن مطالبات دولت (اوراق طلب دولت)	۲۵۵
۶-۱۰ تفاوت‌های اسناد خزانه اسلامی با اسناد خزانه متعارف	۲۵۵
۱-۶-۱۰ واقعی بودن دین مبنای انتشار اسناد خزانه	۲۵۵
۲-۶-۱۰ نبود قابلیت تمدید اوراق در سررسید	۲۵۵
۷-۱۰ کاربرد اسناد خزانه اسلامی برای سیاست‌گذاری پولی	۲۵۶
۸-۱۰ تجربه انتشار اسناد خزانه اسلامی در ایران	۲۵۷
۹-۱۰ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۲۵۹
منابع	۲۶۱
پرسش‌های فصل	۲۶۳

گفتار چهارم ۲۶۵

فصل ۱۱: ماهیت و کاربرد اوراق بهادار ارزی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین ۲۶۷

- ۱-۱۱ مقدمه ۲۷۱
- ۲-۱۱ موضوع‌شناسی اوراق قرضه ارزی متعارف ۲۷۱
- ۱-۲-۱۱ تعریف ۲۷۲
- ۲-۲-۱۱ انواع اوراق قرضه ارزی ۲۷۲
- ۳-۲-۱۱ الگوهای اوراق قرضه ارزی ۲۷۴
- ۴-۲-۱۱ جایگاه بانک‌های مرکزی در بازار اوراق قرضه ارزی ۲۷۵
- ۳-۱۱ تحلیل الگوی متعارف اوراق بهادار ارزی از منظر فقهی ۲۷۶
- ۴-۱۱ طراحی انواع صکوک ارزی ایران برای انتشار در بازارهای بین‌المللی ۲۷۶
- ۱-۴-۱۱ صکوک مشارکت ارزی (اوراق مشارکت ارزی) ۲۷۹
- ۲-۴-۱۱ صکوک مضاربه ارزی ۲۸۰
- ۳-۴-۱۱ صکوک اجاره ارزی ۲۸۰
- ۴-۴-۱۱ صکوک استصناع موازی ارزی ۲۸۱
- ۵-۴-۱۱ صکوک سلف ارزی ۲۸۲
- ۶-۴-۱۱ صکوک مرابحه ارزی ۲۸۲
- ۵-۱۱ تجربه انتشار صکوک ارزی در ایران ۲۸۳
- ۶-۱۱ التزامات موفقیت صکوک ارزی ایران در سطح بین‌المللی ۲۸۴
- ۱-۶-۱۱ سازگاری ماهیت حقوقی صکوک با همه مذاهب فقهی ۲۸۴
- ۲-۶-۱۱ مشارکت نهادهای بین‌المللی بانکداری اسلامی در فرایند انتشار صکوک ۲۸۴
- ۳-۶-۱۱ جذابیت نرخ سود ۲۸۵
- ۴-۶-۱۱ عرضه خصوصی صکوک به سرمایه‌گذاران حرفه‌ای ۲۸۵
- ۵-۶-۱۱ تدوین قوانین و مقررات مرتبط ۲۸۵
- ۷-۱۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۲۸۵
- منابع ۲۸۷
- پرسش‌های فصل ۲۸۹

فصل ۱۲: ماهیت و کاربرد ابزارهای مشتقه ارزی در بانکداری مرکزی متعارف و طراحی شیوه‌های اسلامی جایگزین ۲۹۱

- ۱-۱۲ مقدمه ۲۹۵
- ۲-۱۲ موضوع‌شناسی ابزارهای مشتقه ارزی متعارف ۲۹۵
- ۱-۲-۱۲ تعریف ۲۹۶
- ۲-۲-۱۲ کارکردها ۲۹۶
- ۳-۲-۱۲ انواع ابزارهای مشتقه ارزی ۲۹۸
- ۴-۲-۱۲ اهداف بانک مرکزی در بازار ابزارهای مشتقه ارزی ۳۰۰
- ۵-۲-۱۲ اهداف بانک‌های تجاری در بازار ابزارهای مشتقه ارزی ۳۰۰
- ۳-۱۲ تحلیل الگوی متعارف ابزارهای مشتقه ارزی از منظر فقهی ۳۰۲
- ۴-۱۲ طراحی انواع ابزارهای مشتقه ارزی در چهارچوب اسلامی ۳۰۳

۳۰۴.....	۱-۴-۱۲ قراردادهای آتی ارزی منطبق با شریعت
۳۰۶.....	۲-۴-۱۲ قراردادهای اختیار معامله ارزی منطبق با شریعت
۳۰۶.....	۳-۴-۱۲ قراردادهای سواپ ارزی منطبق با شریعت
۳۰۷.....	۵-۱۲ جمع بندی و نتیجه گیری
۳۱۰.....	منابع
۳۱۲.....	پرسش های فصل
۳۱۳.....	گفتار پنجم
۳۱۵	فصل ۱۳ خلق پول بانک مرکزی و شبکه بانکی در بانکداری مرکزی متعارف و تحلیل آن از منظر اقتصاد اسلامی
۳۱۹.....	۱-۱۳ مقدمه
۳۱۹.....	۲-۱۳ موضوع شناسی خلق پول در بانکداری مرکزی متعارف
۳۱۹.....	۱-۲-۱۳ تعریف خلق پول
۳۲۰.....	۲-۲-۱۳ نظام ذخیره جزئی و رابطه آن با خلق پول
۳۲۰.....	۳-۲-۱۳ انواع خلق پول
۳۲۱.....	۳-۱۳ خلق پول بانک مرکزی و شبکه بانکی در چهارچوب اسلامی
۳۲۳.....	۴-۱۳ تحلیل دیدگاه های مخالف خلق پول
۳۲۳.....	۱-۴-۱۳ تورم زابودن خلق پول
۳۲۴.....	۲-۴-۱۳ وضع نرخ ذخیره قانونی کامل روی سپرده های جاری
۳۲۷.....	۳-۴-۱۳ نبود نیاز به وضع نرخ ذخیره قانونی
۳۲۹.....	۴-۴-۱۳ تعارض خلق پول با مالکیت خصوصی
۳۳۰.....	۵-۱۳ جمع بندی و نتیجه گیری
۳۳۱.....	منابع
۳۳۳.....	پرسش های فصل
۳۳۵.....	فصل ۱۴: تورم در نظام های پولی جدید و تحلیل جریان کاهش ارزش پول از منظر اسلامی
۳۳۹.....	۱-۱۴ مقدمه
۳۳۹.....	۲-۱۴ موضوع شناسی تورم در نظام های پولی و اعتباری جدید
۳۴۰.....	۱-۲-۱۴ تعریف تورم
۳۴۰.....	۲-۲-۱۴ انواع تورم
۳۴۱.....	۳-۱۴ تحلیل دیدگاه های مطرح شده در زمینه جریان کاهش ارزش پول در چهارچوب اسلامی
۳۴۲.....	۱-۳-۱۴ ضرورت جریان کاهش ارزش پول به طور مطلق و در همه شرایط
۳۴۴.....	۲-۳-۱۴ جایز نبودن جریان کاهش ارزش پول به طور مطلق
۳۴۵.....	۳-۳-۱۴ ضرورت تفصیل بین تورم شدید، متوسط، و خفیف
۳۴۷.....	۴-۱۴ دیدگاه منتخب پژوهش: جایز نبودن جریان قبل از سررسید به مقتضای قاعده اقدام و لزوم جریان بعد از سررسید
۳۴۷.....	۱-۴-۱۴ ماهیت قاعده اقدام
۳۴۹.....	۲-۴-۱۴ ماهیت قاعده ممنوعیت ضرر
۳۴۹.....	۳-۴-۱۴ تبیین دیدگاه منتخب: حکومت قاعده اقدام بر قاعده ممنوعیت ضرر قبل از سررسید
۳۵۱.....	۴-۴-۱۴ پاسخ به برخی اشکالات محتمل

۳۵۲.....	۵-۱۴ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۵۳.....	منابع
۳۵۴.....	پرسش‌های فصل
۳۵۵ ..	فصل ۱۵: سازوکار هدایت نرخ بهرهٔ سیاستی در بانکداری مرکزی متعارف و تحلیل آن از منظر اقتصاد اسلامی
۳۵۹.....	۱-۱۵ مقدمه
۳۵۹.....	۲-۱۵ هدایت نرخ بهرهٔ سیاستی در الگوی متعارف سیاست‌گذاری پولی
۳۶۰.....	۱-۲-۱۵ نظریه
۳۶۱.....	۲-۲-۱۵ تجربه
۳۶۵.....	۳-۱۵ چهارچوب هدایت نرخ سود سیاستی در الگوی اسلامی
۳۶۵.....	۱-۳-۱۵ جواز هدایت نرخ سود سیاستی توسط بانک مرکزی
۳۶۵.....	۲-۳-۱۵ مشروعیت نداشتن نرخ بهره و جواز استفاده از نرخ سود بازار پول اسلامی
۳۶۶.....	۳-۳-۱۵ ضرورت توجه سیاست‌گذار پولی به ملاحظات بخش واقعی اقتصاد
۳۶۷.....	۴-۳-۱۵ تفاوت هدایت نرخ سود سیاستی با تعیین دستوری نرخ‌ها
۳۶۹.....	۴-۱۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۷۱.....	منابع
۳۷۳.....	پرسش‌های فصل
۳۷۵	فصل ۱۶: اتحاد مالکیت در چهارچوب اسلامی و دلالت‌های آن در بازارهای پول و سرمایه
۳۷۹.....	۱-۱۶ مقدمه
۳۷۹.....	۲-۱۶ مفهوم اتحاد مالکیت
۳۸۰.....	۳-۱۶ تحلیل اتحاد مالکیت بین اشخاص حقیقی و حقوقی از منظر فقهی
۳۸۲.....	۴-۱۶ اتحاد مالکیت دولت، وزارتخانه‌ها، بانک مرکزی، بانک‌های دولتی، و دیگر مؤسسات وابسته به دولت از منظر قوانین
۳۸۵.....	۵-۱۶ دلالت‌های پذیرش اتحاد مالکیت در بازارهای مالی
۳۸۵.....	۱-۵-۱۶ بازار پول
۳۹۱.....	۲-۵-۱۶ بازار سرمایه
۳۹۳.....	۶-۱۶ پاسخ به برخی اشکالات احتمالی در بحث اتحاد مالکیت
۳۹۳.....	۱-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ ربا بین دولت و مردم
۳۹۴.....	۲-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ شخص حقوقی مستقل
۳۹۵.....	۳-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ روابط مالی بین مؤسسات دولتی
۳۹۵.....	۴-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ طرح دعوی حقوقی مؤسسات دولتی علیه یکدیگر
۳۹۶.....	۵-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ کسب اجازه از دولت در تصرفات مالی
۳۹۶.....	۶-۶-۱۶ اتحاد مالکیت و مسئلهٔ لازم‌الرعايه بودن قوانین و مقررات
۳۹۷.....	۷-۱۶ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۹۹.....	منابع
۴۰۰.....	پرسش‌های فصل
۴۰۱.....	ضمیمهٔ یک: متن استفتاء از آیت‌الله تسخیری در مقولهٔ اتحاد مالکیت
۴۰۲.....	ضمیمهٔ دو: متن استفتاء اول از آیت‌الله رضوانی در مقولهٔ اتحاد مالکیت

ضمیمه سه: متن استفتاء دوم از آیت‌الله رضوانی در مقوله اتحاد مالکیت.....	۴۰۳
ضمیمه چهار: متن صورت‌جلسه شورای فقهی بانک مرکزی در مقوله اتحاد مالکیت.....	۴۰۴
فصل ۱۷: تحلیل قوانین مرتبط با بانک مرکزی در نظام حقوقی کشور و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی.....	۴۰۵
۱-۱۷ مقدمه.....	۴۰۹
۲-۱۷ تحلیل قوانین از منظر شاخص‌های بانکداری مرکزی نوین در چهارچوب شریعت.....	۴۱۰
۱-۲-۱۷ استقلال بانک مرکزی.....	۴۱۰
۲-۲-۱۷ تعیین هدف اصلی بانک مرکزی.....	۴۱۶
۳-۲-۱۷ ابزارهای سیاست‌گذاری پولی.....	۴۱۹
۳-۱۷ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۴۲۱
منابع.....	۴۲۳
پرسش‌های فصل.....	۴۲۴
فصل ۱۸: نتیجه‌گیری، توصیه‌های سیاستی و چشم‌انداز تحقیقات آینده.....	۴۲۵
۱-۱۸ نتیجه‌گیری.....	۴۲۷
۲-۱۸ توصیه‌های سیاستی.....	۴۳۸
۳-۱۸ چشم‌انداز تحقیقات آینده.....	۴۴۵
نمایه.....	۴۴۹